

18 מיצובה כמעצמה במערכת העולמית וכדומה).
 Peter Ferdinand, "Westward ho – the China Dream and 'One Belt, One Road': Chinese Foreign Policy Under Xi Jinping", *The Royal Institute of International Affairs*, 2016.
 19 Wayne M. Morrison, "China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States", *Congressional Research Service*, 5 February 2018, pp. 45-48.
 20 China and Major Power Relations in East", *Zhao Quansheng Asia*, *Journal of Contemporary China* 10(29), 2001, p. 673.
 David Shambaugh, "China and the Korean Peninsula: Playing for the Long Term", *The Washington Quarterly*, 2003.
 21 "Human rights in Chinese foreign policy", *Nathan J. Andrew The China Quarterly* 151, (September 1997), p. 629.
 22 Marc Lanteigne, *Chinese Foreign Policy*, 3rd edition. Abingdon, UK: Routledge, 2016, P.6; Zhou Bo, "Peacekeeping missions are the perfect showcase for a stronger, more responsible China", *South China Morning Post*, 7 July 2016; Institute for Security and Development Policy, "China's Role in UN Peacekeeping", march 2018. Policy, "China's Role in UN Peacekeeping", march 2018.

לוחמה באזור האפור:

התמודדות ישראל מול אסטרטגיית חמאס

1 The Gray Zone, U.S. Special Operations Command White paper, 2015, p. 1.
 2 Sarah Canna and George Popp, Panel Discussion on the Gray Zone in Support of USSOCOM, The US Department of Defense's Strategic Multilayer Assessment (SMA) program, 2017, p. 7.
 3 Ibid, p. 12.
 4 Maren Leed, "Square Pegs, Round Holes, and Gray Zone Conflicts: Time to Step Back". *Georgetown Journal of International Affairs* Vol. 16 (2), 2015, pp. 133-143.
 5 דן שיפטן, "הגיגה האסטרטגית של המערכה שבין המלחמות", *בין הקטבים* 15 (מארס 2018).
 6 יואב זיתן וישי פורת, "נתניהו בהצהרה חריגה: תקפנו מחסני נשק איראני בדמשק", *Ynet*, 13 בינואר 2019.
 7 מסמך אסטרטגיית צה"ל, 2018.
 8 Avi Jager, "The No Comment Policy: Israel's Conflict Management Policy in an Uncertain Middle East", *Infinity Journal* Vol 6l (3), 2019, pp. 23-27.
 9 אליאור לוי, "51 שבועות, 262 הרוגים: המספרים מאחורי צעדות השיבה", *Ynet*, 19 במארס 2019.
 10 רועי קייס, "בימ"ש במצרים: לסגור את האחים המוסלמים", *Ynet*, 23 בספטמבר 2013.
 11 אסף גבור, "בחמאס מוכנים לעזוב את קטאר: 'נעבור למלזיה או לעזה'", *מקור ראשון*, 8 ביוני 2017.
 12 שי לוי, "חונקים את עזה: צבא מצרים השמיד 350 מנהרות בין סיני לרצועה", *Mako*, 26 באוגוסט 2013.
 13 "טרור ההצתות: שיטת פעולה חדשה שגיבשה חמאס במסגרת 'צעדות השיבה', שנועדה לפגוע ביישובי עוטף עזה ובשגרת החיים שלהם", מרכז המידע למודיעין ולטרור, 18 ביוני 2018.
 14 יואב זיתן, "הערכה בצה"ל: חמאס ירה בטעות לגוש דן", *Ynet*, 15 במארס 2019.
 15 "הפלגים הפלסטיניים קיבלו אחריות על הרקטות: הפגזה תיענה בהפגזה", *וואלה חדשות*, 27 ביוני 2018.
 16 אליאור לוי, "מקורות פלסטיניים בעזה ל-Ynet: המטח נעשה בניגוד לדעתו של חמאס", *Ynet*, 27 באוקטובר 2018.
 17 גיא אלסטר, "בכיר חמאס: הירי לשרון - טעות כחלק מהיערכות לתקיפה ישראלית", *וואלה חדשות*, 28 במארס 2019.
 18 אליאור לוי ויואב זיתן, "הפיגוע שסוכל: צה"ל הטיל אחריות על חמאס - שהתנער", *Ynet*, 10 באוגוסט 2019.
 19 יאסר עוקבי, "סבב הלחימה הסתיים: 'מחויבים להפסקת אש עם ישראל',"

2025-2035: החלום הסיני משנה את הסדר הבין-לאומי הקיים

1 סמואל הנטינגטון, *התנגשות הציוויליזציות*, הוצאת שלם, ירושלים, 2009.
 2 Samuel P. Huntington, "The lonely superpower", *foreign Affairs* 78(2), (march-april 1999); Samuel P. Huntington, "America in the World", *The Hedgehog Review*, (spring 2003).
 3 "What does Xi Jinping's China Dream mean?", *BBC*, 6 June 2013.
 4 Saich Tony, "What Does General Secretary Xi Jinping Dream About?", *Harvard Kennedy School, Ash Center, Occasional Papers*, (August 2017).
 5 שתיים מהתבטאויותיו של נשיא סין, שי ג'ינפינג, משנת 2012, שופכות אור על השאיפה לשינוי הסדר העולמי:
 "New type of Great Power relation", "a favorable international environment for China's national rejuvenation".
 Zeng Jinghan and Breslin Shaun, "China's 'new type of Great Power relations': a G2 with Chinese characteristics?", *The Royal Institute of International Affairs*, 2016.
 6 העידן הסיני החדש - כינוי לשלב היסטורי בהתפתחותה של סין (עידן הזהב - כ־4,000 שנה שבהן נחשבה סין למעצמה הגמונית אזורית ול"ממלכת המרכז"; עידן ההשפלה - בין השנים 1842-1949 שבהן נשלטה סין על-ידי מדינות שונות; העידן החדש - החל בעליית המפלגה הקומוניסטית לשלטון בשנת 1949, וברו שאיפה לחזרתה של סין לעוצמתה כמעצמה הגמונית).
 7 Xi Jinping's, report at 19th CPC National Congress, 18 October 2017.
 8 אינטרסי הליבה הסיניים: שמירה על ריבונותה של סין, ביטחון לאומי, שלמות טריטוריאלית, איחוד לאומי, יציבות חברתית ופוליטית הנשענת על חוקת המדינה, המשך התעצמות כלכלית וחברתית.
 9 "Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2019", *US Department of Defense*, 2 may 2019, P. 21, 31.
 10 Ibid, pp. 14, 59.
 11 Kumar Singh Prashant, "Changing Contexts of Chinese Military Strategy and Doctrine", *Institute for Defence Studies and Analyses, Monograph Series No. 49*. New Delhi, March 2016, pp. 43-54.
 12 Ibid, pp. 113-114.
 13 The State Council Information Office of the People's Republic of China, "National Defense White Paper: China's Military Strategy", Beijing, May 2015.
 14 Jonathan Marcus, "China extending military reach", *BBC News*, 14 June 2011.
 15 "Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2018", *US Department of Defense*, 16 may 2018, p. 47.
 16 Jesse Johnson, "China's Xi urges military to be ready for war amid 'risks and challenges' in 2019", *The Japan Times*, 6 January 2019.
 17 הצמיחה הסינית נבעה, בין היתר, מהשקעות בייצור ומהתרחבות התעשיות המקומיות והתשתיות - על רקע הפיכתה למרכז ייצור למוטוגים בין-לאומיים, תחת שינוי המושג הרווח "מיוצר בסין" (Made in China) למושג "מיוצר על-ידי סין" (Made by China). סין הרחיבה את יכולת הייצור שלה לאזורים חדשים, תוך השתלטות על חברות ותעשיות בין-לאומיות.
 18 טל רשף, "כלכלת העולם דוהרת מזרחה. לא תקפצו לרכבת?", *Ynet*, 13 ביוני 2011.
 19 המיזם הסיני "One Belt, One Road" הוכרז בשנת 2013 על-ידי נשיא סין ומוכסע על חיבורה של סין לכלל מדינות העולם על בסיס שני צירים עיקריים: יבשתיים וימיים. מדובר במיזם שאפתני, משמעותי ומקיף, שהוא חלק מהתוכנית האסטרטגית הסינית להתעצמות בכמה פרמטרים (כלכלי,

(Army) המחתרת זכתה לתמיכה שקטה מסיני, ושיחות שלום והצעות פשרה שנדונו במשך השנים לא צלחו. לכך יש להוסיף גם את הצבאות הפרטיים של בעלי ההון המקומיים ואת פעילות שודדי הים לאורך חופי מינדנאו.

Katerina Francisco, "Who is Mahmud Ahmad?" 11
RAPPLER, 17 October 2017.

Joseph Hincks, "What the siege of a Philippine city reveals about ISIS", deadly new front in Asia, TIME, 12

Prashanth Parameswaran, "Battle for Marawi Exposes Philippines' Military Intelligence Crisis", The Diplomat, 13
16 August 2017.

"Duterte declares martial law after Mindanao attack", 14
ALJAZEERA, 24 May 2017.

Mara Cepeda, "Congress extends martial law in Mindanao to end of 2019", RAPPLER, 12 December 2018.

Avi Selk, "Duterte jokes that his soldiers can rape women under martial law in the Philippines", The Washington Post, 27 July 2017.

Roger Trinquier, "La Guerre Moderne", Éditions de La Table ronde, Paris, 1961.

Robert Scales, "The Indirect Approach: How US Military Forces Can Avoid the Pitfalls of Future Urban Warfare", in R. H. Scales, Warfare, Carlisle Barracks: PA, US Army War College, 1999, pp. 177-178.

Cecil Morella, "Fear, Confusion as Philippine Muslim City Burns", Yahoo! News, 29 May 2017.

"Duterte's Letter to Congress Asking for Mindanao Martial Law Extension", ABS-CBN News, 19 July 2017.

Charles Knight and Katja Theodorakis, The להרחבה ראו: Marawi crisis—urban conflict and information operations, The Australian Strategic Policy Institute Limited, July 2019, p.13.

Agence France-Presse, "Malaysia, Philippines, Indonesia to Kick Off Joint Patrols Off Mindanao to Fight Militants", New Straits Times, 3 June 2017.

Roel Pareno, "Maute Militants Isolated", Philippine Star, 23
25 May 2017.

Harry Harris, "Challenges, Opportunities, and Innovation in the Indo-Pacific", US Pacific Command, 28 June 2018.

James Lewis, The Battle of Marawi: Small Team Lessons Learned for the Close Fight, The Cove, 26 November 2018.

Audrey Morallo, "Marawi siege 'most serious terror event' in Southeast Asia in past 15 years", The Philippine Star, 26
25 August 2017.

בימינו מדברים על מערכות ש"ב C4ISTAR (פיקוד, בקרה, תקשורת, מחשבים, מודיעין, מעקב, רכישת מטרות וסיוור).

Greg Fealy, "The battle for Marawi and ISIS in Southeast Asia", The Strategist, Australian Strategic Policy Institute, 28
23 August 2017.

Sheena Chestnut Greitens, "Obama's Visit to Asia and the U.S.-Philippine Alliance", Brookings, 7 April 2014.

Emma Squires, "Dissecting the Australian response to the Marawi siege", Young Australians in International Affairs, 27 July 2017.

Lieutenant Lara R. Bollinger, "NCO honors fallen servicemen with painted memorial wall", JSOTF-P, 30
April 2009.

שיתוף הפעולה בין צבאות ארצות-הברית והפיליפינים הגיע לאחר כמה חודשים של עוינות בין מנילה לושינגטון, בין היתר בשל התבטאויותיו של הנשיא רודריגו דוטרה בגנות הממשל האמריקני וקריאתו לעזיבת הכוחות האמריקניים.

Emmanuel Sioson, "Experimenting With the Art of 32

מעריב, 15 במארס 2019.

20 עומר דוסטרי, "פעילות חמאס נגד ישראל בממד הקיברנטי", מכון ירושלים למחקרים אסטרטגיים, 2018.

21 יואב זיתון, "צה"ל השלים תרגיל מלחמה גדול בעזה: לפגוע חזק יותר בחמאס - אך לא עד הסוף", Ynet, 31 ביולי 2019.

22 David E. Sanger, John Markoff and William J. Broad, "Stuxnet Worm Used Against Iran Was Tested in Israel," New York Times, January 15, 2011.

23 "Iran foils apparent Israeli cyber attacks on communications infrastructure", PRESSTV, November 5, 2018.

אובדנה של האי-סימטריה בטווח המגע ותעתועי הקטלניות

1 במבצע "חומת מגן" ב-2002 כשהכוחות פעלו במחנות הפליטים ברחבי יהודה ושומרון.

2 טנקים, רכבים משוריינים מכל הסוגים, תותחי שדה מתנייעים, רכבי לחימה, מטוסים וכלי שיט.

3 חוץ מהספקות מזון הכרחי, תרופות, אנרגיה, ארגוני סיוע, גורמי דיפלומטיים, כוחות הומניטריים וכדומה. משמע שאין דבר כזה "אין יוצא ואין בא" בלחימה כיום.

4 המילון למונחי צה"ל, אג"מ-תוה"ד, מסמך פנימי בצה"ל, 1998, עמ' 213.

5 כוחות הרדואן בצפון או כוחות הנוחבא בדרום.

6 על-פי רוב יבוצע על-ידי כוח ייעודי - כוח הרתק.

7 ייתכן שניתן לאפשר את ליווי ירי הצלפים ממש צמוד לכוחות.

8 יבשה באופק 2.0 - לוחמת היבשה 2030, זרוע היבשה, נוסח קבוע פברואר 2019, עמ' 26. מסמך פנימי בצה"ל.

9 עקרונות ארגון צה"ל, אמ"ץ תוה"ד, מסמך פנימי בצה"ל, 1997, עמ' 14.

הקרב על מאראווי בפיליפינים - לקחים מלחימה בשטח אורבני

1 סא"ל (בדימוס) ד"ר דוד דוכן, "תובנות מכיבוש מוצול ואל-רקה", מערכות 476 (פברואר 2018), עמ' 26-31.

2 Zam Yusa, "Philippines: 100 foreign fighters joined ISIS in Mindanao since the Marawi battle", The Defense Post, 5
November 2018.

3 "History: Mindanao conflict and the Moro Islamic Liberation Front", Stanford University, Mapping Militant Organizations, 14 August 2015.

4 MILF הוא ארגון מורדים הכולל כ-12,000 לוחמים. מ-1995 ביצע מתקפות טרור על יעדים של השלטון בפיליפינים בדרישה לריבונות מוסלמית במחוז מינדנאו או תת-מדינה תחת השלטון המרכזי במנילה - בנגסמורו.

5 "The Mindanao Peace Talks", United States Institute of Peace, special report 131, January 2005.

6 מורו - היא נגזרת מהשם שנתנו הכובשים הספרדים (במאה ה-16) לילידי המקום - Moors, בדומה לשם של המוסלמים בספרד ובצפון אפריקה, מורוס.

7 המשא ומתן התמקד בסוגיות של טריטוריה, חלוקת השלטון, חלוקת העושר ונורמליזציה, כולל פירוק הכוח הצבאי של המורדים, התפרקותו מנשק ושילוב חייליו בחזרה בחברה האזרחית.

8 AP in Manila, "Philippines signs long-awaited peace deal with Muslim rebels", The Guardian, 27 Mar 2014.

9 דאר אל-אסלאם ("בית האסלאם") מתאר את כל הארצות שבהן מוסלמים יכולים לקיים את דתם באופן חופשי. דאר אל-חרב ("בית המלחמה") מתאר ארצות הגובלות בארצות דאר אל-אסלאם, שבהן מוסלמים ומנהיגיהם אינם מוגנים בחוק, ושבהן אין הסכם שלום או אילווחמה עם ארצות דאר אל-אסלאם.

10 לפעילות ארגוני המחתרת המוסלמית יש להוסיף את פעילות הטרור שמפעילה המחתרת הקומוניסטית המאוואיסטית המכונה "צבא העם החדש" (New People's - NPA - Bagong Hukbong Bayan)

- Quest for Strategic Paralysis", in: Philip S. Meilinger (ed.), *The Paths of Heaven: The Evolution of Airpower Theory*, Maxwell AFB AL: Air University Press, 1997, pp. 357-389.
- Beatrice Heuser, *The Evolution of Strategy: Thinking War from Antiquity to the Present*, Cambridge: Cambridge UP, 2010, pp. 313-350.
- רוברט א' פייפ, *להפציץ כדי לנצח: כוח אווירי ואכיפת המלחמה*, משרד הביטחון, תל-אביב, 2017. ספר זה רלוונטי כיום יותר מספרו של דואה כיוון שהוא עוסק גם במקרים שאינם בתחום המלחמה הכוללת.
- Heuser, 2010, pp. 317-324.
- William W. Momyer, *Airpower in Three Wars (WWII, Korea, Vietnam)* Maxwell AFB, AL: Air University Press, 2003, p. 125.
- Douhet, 1997, p.24; Woodford A. Heflin (ed.), *The USAF Dictionary*, Maxwell AFB: Air University Press, 1956, p. 37.
- John A. Warden, *The Air Campaign: Planning for Combat*, Washington D.C.: National Defense University Press, 1988, p. 13.
- Heflin, 1956, p. 38.
- P. D. L. Gover, "Air Supremacy – The Enduring Principle", in: R. A. Mason (ed.), *War in the Third Dimension: Essays in Contemporary Air Power*, London: Brassey, 1986, pp. 62-71.
- Ibid, p. 61.
- Boyne, 2003, pp. 251-280.
- השליטה באוויר: תיאוריות צבאיות על אודות כוח אווירי**
- 1 יהודה ואלך, *תורות צבאיות - התפתחותן במאה ה-19 וה-20*, מערכות, תל-אביב, 1977.
- 2 David MacIsaac, "Voices from the Central Blue: The Air Power Theorists", in: Peter Paret (ed.), *Makers of Modern Strategy: From Machiavelli to the Nuclear Age*, Princeton: Princeton UP, 1986, pp. 629-636; Philip S. Meilinger, *Airwar: Theory and Practice*, London: Frank Cass, 2003, pp. 7-30; Phillip S. Meilinger, "Giulio Douhet and the Origins of Airpower Theory", in: Philip S. Meilinger (ed.), *The Paths of Heaven: The Evolution of Airpower Theory*, Maxwell AFB AL: Air University Press, 1997, pp. 1-34; Alan Stephens, "The True Believers: Airpower Between the Wars", in: Alan Stephens (ed.), *The War in the Air 1914-1994*, Maxwell AFB AL: Air University Press, 2001, pp. 33-43; Walter J. Boyne, *The Influence of Air Power upon History*, Gretna: Pelican, 2003, pp. 123-168; Thomas M. Kane, *Strategy: Key Thinkers*, Cambridge: Polity, 2013, pp. 110-118.
- 3 Basil Collier, *A History of Air Power*, London: Weidenfeld and Nicolson, 1974, pp. 43-82; Robin Higham, "Airpower in World War I, 1914-1918", in: Alan Stephens (ed.), *The War in the Air 1914-1994*, Maxwell AFB AL: Air University Press, 2001, pp. 1-21; John H. Morrow, "The Air War", in: Jay Winter (ed.), *The Cambridge History of the First World War* (vol. 1): *Global War*, Cambridge: Cambridge UP, 2014, pp. 349-375.
- 4 Higham, 2001, pp. 33-41.
- 5 MacIsaac, 1986, p. 632.
- 6 Lee Kenneth, "Development to 1939", in: Benjamin F. Cooling (ed.), *Case Studies in the Development of Close Air Support*, Washington D.C.: Center of Air Tal Tov, "1930s German Force History, 1990, pp. 3-60; Doctrine: A Manifestation of Operational Art", *Military Review* 95 (3) 2015, pp. 55-64.
- 7 Meilinger, 2003, pp. 64-73.
- 8 Lawrence Freedman, *Strategy: A History*, Oxford: Oxford UP, 2013, pp. 126-127.
- 9 הוגי הכוח האווירי ביססו את הנחת היסוד שלהם על אודות פניקה ציבורית בהסתמך על מחקרו של גוסטב לה-בון על הפסיכולוגיה של ההמון. במחקרו מ-1895 *La Psychologie des Foules* קבע לה-בון כי האינדיבידואל מאבד את אישיותו כשהוא נמצא בתוך המון; הוא נוטה לקונפורמיזם ואישיותו חלשה ולא רציונלית. כמו כן הראה לה-בון כי התנהגותו של ההמון היא רגשית מעיקרה וניתן לעצבה לפי הצורך. מחקרו זכה לתהודה רבה גם בקרב חוגי צבא באירופה. Ibid, pp. 326-327.
- 10 Meilinger, 2003, pp. 170-185.
- 11 John A. Warden, "The Enemy as a System", *Airpower Journal* 9 (1) 1995, pp. 41-55.
- 12 Boyne, 2003, pp. 354-355.
- 13 John W. Huston, "General H. H. Arnold and the Strategic Bombard" in: Horst Boog (ed.), *The Conduct of the Air War in the Second World War: An International Comparison*, New York: Berg Publishers, 1992, pp. 658-679.
- 14 David S. Fadok, "John Boyd and John Warden: Airpower's
- הכרעת ארגון טרור: הלקחים ממלחמת אילם הרביעית**
- 1 שלומי יאס, "דמוקרטיה נגד טרור - המקרה של סרי-לנקה", *מערכות* 451 (אוקטובר 2013), עמ' 50.
- 2 "Report: North Korea May Have Aided Hezbollah and Tamil Tigers", VOANEWS, 27 October 2009.
- 3 Paul Moorcraft, *Total Destruction of The Tamil Tigers, The Rare Victory of Srilanka's Long War*, Pen & Sword Military, England, 2012, p. 18.
- 4 Ibid, pp. 101-102.
- 5 מתוך אתר האינטרנט TAMILNET, מתוך הפרק - introduction <https://web.archive.org/web/20061102024727/http://www.eelamweb.com/history/fs/intro.shtml>
- 6 "Bomb targets Sri Lanka army chief", BBC News, 25 April 2006.
- 7 Moorcraft, 2012, p. 115.
- 8 Ibid, p. 78.
- 9 Ibid, pp. 79-84, 127.
- 10 Ibid, pp. 104-106; Prof. Gunaratna, "LTTE international presents an enduring threat", Sunday Lakimba News, 18 September 2011.
- 11 Moorcraft, 2012, pp. 128-130.
- 12 Ibid, pp. 121-123.
- 13 Muralidhar Reddy, "Kilinochchi captured in devastating blow to LTTE", *The Hindu*, 3 January 2009; "סרי לנקה: בירת המורדים נפלה, מה צפוי כעת?", *Ynet*, 4 בינואר 2009.
- קידום המודעות לכריאותם של חיילי החובה בצה"ל**
- 1 אמת אוטווה לקידום בריאות: <https://ecom.gov.il/Counter/alternative/HealthPublication/images/stores/HealthPublication/pdfs/149.pdf>
- 2 "Defence People Mental Health and Wellbeing Strategy 2017-2022", Executive Summary British Ministry of Defence (2017), pp. 3-18.
- 3 דוח הוועדה לבחינת רפואת השגרה בצה"ל, 2018, עמ' 67.
- 4 Salman Zarka, et al. "Smoking Behavior Change During Compulsory Military Service in Israel, 1987 - 2011",

- Connecticut, London, 2001.
- Joseph Henrich, "The evolution of costly displays, cooperation and religion: Credibility enhancing displays and their implications for cultural evolution", *Evolution and human behavior* 30(4) (July 2009), pp. 244-260.
- Oren Harman, *The Price of Altruism*, Norton & co, New-York, 2011.
- Frans de Waal, *Good Natured*, Harvard University Press, Cambridge MA, 1996.
- Harman, 2011.
- Michael Tomasello, *Why We Cooperate?* MIT Press, Cambridge, MA, 2009.
- יובל נח הררי, *קיצור תולדות האנושות*, דביר, תל-אביב 2011;
- בנדיקט אנדרסון, *קהיליות מדומיינות*, האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב, 2000.
- אנתוני, ד, *סמית, עמים נבחרים: מקורות מקודשים של זהות לאומית*, מוסד ביאליק, ירושלים, 2010.
- קהלני, 2013.
- קהלני, 1989.
- שם, עמ' 180.
- Omri Castelnovo, Micha Popper & Danny Koren, "The innate code of charisma", *Leadership Quarterly* 28(4) (August 2017), pp. 543-554.
- Micha Popper & Omri Castelnovo, "The function of great leaders in human culture: A cultural- evolutionary perspective", *Leadership* 14 (3) (December 2018), pp. 757-774.
- התקפה או הונאה? התעלומה ההיסטורית סביב כוונותיה הצבאיות של מצרים כלפי ישראל באביב 1973**
- אלי זעירא, *מיתוס מול מציאות מלחמת יום הכיפורים: כשלונות ולקחים, ידיעות אחרונות*, תל-אביב, 2004.
- שם, עמ' 151-163.
- מחמד עבד אל-ע'ני אל-גמסי, *זיכרונות אל-גמסי: מלחמת אוקטובר 1973*, חצב 1994, עמ' 157; אורי בר יוסף, *המלאך - אשף מרואן, המוסד והפתעת מלחמת יום כיפור*, זמורה ביתן, אור יהודה, 2010, עמ' 192; חסן אל-בדרי, *ציאא אל-דין זהדי וטה אל-מגדוב, מלחמת רמדאן: הסיבוב הערבי-ישראלי הרביעי, אוקטובר 1973*, חצב 1994, עמ' 57.
- את הגרסה המצרית הרשמית כתבו שלושה בכירים בצבא מצרים: לוואא (מקביל לדרגת אלוף) חסן אל-בדרי, לוואא טה אל-מגדוב ועמיד (מקביל לדרגת תא"ל) ציאא אל-דין זהדי.
- אל-גמסי, 1994, עמ' 155-156; שמואל בר, *מלחמת יום הכיפורים בניני הערבים*, משרד הביטחון, תל-אביב, 1986, עמ' 16; אל-בדרי, אל-דין ואל-מג'דוב, 1994, עמ' 29-30, 52-53.
- אנואר אל-סאדאת, *סיפור חיי*, עידנים, ירושלים, 1979, עמ' 182.
- מסעוד ברזאני, *ברזאני ותנועת השחרור הכורדית*, ארבייל, 2002, עמ' 287-288.
- פסח מלובני, *מצפון תפתח הרעה - צבא סוריה - עלילותיו ומלחמותיו - מבט מדמשק*, המכון לחקר מלחמות ישראל, תל-אביב, 2014, עמ' 337.
- בר יוסף, 2010, עמ' 192-193; אורי בר יוסף, *הצופה שנרדם - הפתעת יום הכיפורים ומקורותיה*, זמורה ביתן, לוד, 2001, עמ' 149, 194; בר, 1986, עמ' 43; חיים הרצוג, *מלחמת יום הדין, ידיעות אחרונות*, תל-אביב, 1975, עמ' 40; דני אשר, "תוכנית המלחמה הסורית והוצאתה אל הפועל במלחמת יום הכיפורים", בתוך: טראומה לאומית: *מלחמת יום הכיפורים אחרי שלושים שנה ועוד מלחמה*, זאב דרורי ומשה שמש (עורכים), שדה בוקר ובאר שבע, 2008, עמ' 157; אל-גמסי, 1994, עמ' 157.
- בר, 1986, עמ' 23; מחמד חסנין היכל, *אוקטובר 1973, אל-סלאח ואל-סיאסה*, קהיר, 1993, עמ' 282-285, 301, 325.
- אל-שאולי, *הציית התעלה: זיכרונות הרמטכ"ל המצרי במלחמת יום הכיפורים*, עמ' 22.
- בר יוסף, 2010, עמ' 9-11, 190-191; בר יוסף, 2001, עמ' 103-104, 165.
- שם, עמ' 193; אריה שלו, *כשלוך והצלחה בהתענה: הערכת המודיעין ערב מלחמת יום הכיפורים, מערכות*, תל-אביב, 2006, עמ' 187-188.
- בר יוסף, 2010, עמ' 191-192, 196, 231; בר יוסף, 2001, עמ' 169; בר
- Nicotine & Tobacco Research* 19(11), pp. 1322-1329.
- נדב דוידוביץ' ואחרים, *תוכנית חירום כוללנית להתמודדות עם העישון בצה"ל*, 2017, עמ' 1.
- Jose De Leon, et al. "Association between smoking and alcohol use in the general population: stable and unstable odds ratios across two years in two different countries", (*Alcohol and Alcoholism* 42)3 (May 2007), pp. 252-257.
- Alan S. Lewis, et al. "Association of cigarette smoking with interpersonal and self-directed violence in a large community-based sample", *Nicotine & Tobacco Research* 18(6) (December 2015), pp. 1456-1462.
- Eyal Lahav, Uri Benzion, and Tal Shavit, "The effect of military service on soldiers' time preferences-Evidence from Israel", *Judgment and Decision making* 6(2) (February 2011), pp. 130-136.
- דוח שר הבריאות על העישון בישראל**, 2011, משרד הבריאות, מאי 2012, עמ' 19-35.
- דוח שר הבריאות על העישון בישראל**, 2017, משרד הבריאות, מאי 2018, עמ' 16-17.
- מנהיגות, דוגמה אישית וגבורה: מבט אבולוציוני**
- Franco Zeno E., Kathy Blau, & Philip G. Zimbardo, "Heroism: A conceptual analysis and differentiation between heroic action and altruism", *Review of general psychology* 15(2) (April 2011), pp. 99-113.
- Bernard M Bass, *Leadership and performance beyond expectations*, Free Press, New-York, 1985.
- אביגדור קהלני, *דרך לוחם*, סטימצקי, תל-אביב, 1989, עמ' 180.
- Reuven Gal, Unit Morale, "From a Theoretical Puzzle to an Empirical Illustration - An Israeli Example", *Journal of Applied Social Psychology* 16(6) (September 1986), pp. 549-564.
- ריאיון עם אביגדור קהלני, *הטלוויזיה החינוכית*, תל-אביב, 13 בספטמבר 2013.
- Ofra Mayseless, Micha Popper, M, "Attachment and leadership: Review and new insights", *Current Opinion in Psychology* 25 (February 2019), pp.157-161.
- Nicola McGuigan, Jenny Makinson & Andrew Whiten, "From over-imitation to super-copying: Adults imitate" causally irrelevant aspects of tool use with higher fidelity than young children", *British Journal of Psychology* 102(1) (January 2011), pp. 1-18.
- Alexander Todorov, Anesu, Mandisodza, Amir Goren, & Cristal Hall, C, "Inferences of competence from faces predict election out comes", *Science*, 308 (June 2005), pp.1623-1626.
- Christopher, C, Olivola, & Alexander Todorov, "Elected in 100 milliseconds: Appearance-based trait. Inference and voting", *Journal of Nonverbal Behavior* 34 (83) (January 2010), 83-110.
- Christopher Boehm, *Hierarchy in the forest*. Harvard University Press, London 1999.
- Ibid.
- עמרי קסטלנוב, *הקוד האבולוציוני של כריזמה*, עבודה לשם קבלת תואר דוקטור, אוניברסיטת חיפה, נובמבר 2017
- Micha Popper, Ofra Mayseless, Omri Castelnovo, "Transformational leadership and attachment", *Leadership Quarterly* 11 (April 2000), pp. 267-289.
- Amotz Zahavi & Avishag Zahavi, *The Handicap Principle: Darwin's Puzzle, A Missing Piece of New-York*, 1997. Oxford University Press,
- Micha Popper, *Hypnotic Leadership*, Praeger, Westport, 15

1986, עמ' 27; יואל בן פורת, **נעילה: סיפור ההפתעה של מלחמת יום- הכיפורים, ידיעות אחרונות**, תל-אביב, 1991, עמ' 14; שלו, 2006, עמ' 189, 198; שלמה נקדימון, **סבירות נמוכה - סיפור הדראמה שקדמה למלחמת יום הכיפורים ומה שאירע בעקבותיה**, רביבים, תל-אביב, 1982, עמ' 28-29; חנוך ברטוב, **דדו: 48 שנה ועוד 20 יום, מעריב**, תל-אביב, 1978, עמ' 240; אביעזר יערי, **בדרך ממרחביה: חייו של איש מודיעין ישראלי**, זמורה ביתן, אור יהודה, 2003, עמ' 167-168; J. Gross Stein, "The 1973 Intelligence Failure: A Reconsideration", *The Jerusalem Quarterly* 24 (1982), p. 43.

15 בר יוסף, 2010, עמ' 193-194; שלו, 2006, עמ' 187; יערי, 2003, עמ' 168; שמעון גולן, **מלחמה ביום הכיפורים - קבלת ההחלטות בפיקוד העליון במלחמת יום הכיפורים**, מודן, בן שמן, 2013, עמ' 26-27; אלחנן אורן, **תולדות מלחמת יום הכיפורים**, מודן ומשרד הביטחון, תל-אביב, 2013, עמ' 24.

16 **בר יוסף**, 2001, עמ' 195; **בר יוסף**, 2010, עמ' 169; **יערי**, 2003, 168, 170.

17 **בר יוסף**, 2001, עמ' 194-196; **בר יוסף**, 2010, עמ' 148-149, 168-169; **נקדימון**, 1982, עמ' 29; **ברטוב**, 1978, עמ' 240; שלו, 2006, עמ' 108; יערי, 2003, עמ' 168; J. Gross Stein, 1982, pp. 43, 52.

18 **בר יוסף**, 2001, עמ' 194-196; **בר יוסף**, 2010, עמ' 148-149, 168-169.

19 **בר יוסף**, 2001, עמ' 195-196; **בר יוסף**, 2010, עמ' 169-170, 182, 195; אבי שליים, **המלך חוסיין: ביוגרפיה פוליטית**, זמורה ביתן, אור יהודה, 2009, עמ' 313. **בר**, 1986, עמ' 43; שלו, 2006, עמ' 108.

20 בר יוסף, 2010, עמ' 200-202; אהרון זאב פרקש, "תוכנית ההגנה המצרית", בתוך: **מודיעין וביטחון לאומי**, צביקה עפר ואבי קובר (עורכים), משרד הביטחון, תל-אביב, 1998, עמ' 431-432, 434.

21 **בר**, 1986, עמ' 42; **בר יוסף**, 2010, עמ' 205-206; **פרקש**, 1998, עמ' 434-433; **אל-בדרי, זהדי ואל-מגדוב**, 1994, עמ' 51; דני אשר, **לשבור את הקונספציה**, משרד הביטחון, תל-אביב, 2003, עמ' 151.

22 **אל-בדרי, זהדי ואל-מגדוב**, 1994, עמ' 50.

23 **בר יוסף**, 2010, עמ' 148.

24 אל-גמסי, 1994, עמ' 158.

25 חזב אל-בעת', אל-קיאדה אל-קוימה, **אל-חרב אל-ערביה אל-אולא**, דמשק, עמ' 180-182.

26 **בר**, 1986, עמ' 28; **בר יוסף**, 2010, עמ' 148; מ. סברי, **ווט'איק חרב אוקטובר**, קהיר, 1974, עמ' 24; אורן, 2013, עמ' 74.

27 תא"ל יואל בן פורת, "מלחמת יום הכיפורים - טעות במאי והפתעה באוקטובר", **מערכות** 299 (אוגוסט 1985); בן פורת, 1991, עמ' 14.

28 **בר יוסף**, 2001, עמ' 170-171, 176; **בר יוסף**, 2010, עמ' 195; אורי בר יוסף, "הפתעה משבשת ותוכניות מלחמה", בתוך: **טראומה לאומית: מלחמת יום הכיפורים אחרי שלושים שנה ועוד מלחמה**, זאב דרורי ומשה שמש (עורכים), שדה בוקר ובאר שבע, 2008, עמ' 140; אריה בראון, **משה דיין במלחמת יום הכיפורים, ידיעות אחרונות**, תל-אביב, 1992, עמ' 19.

29 **בר יוסף**, 2001, עמ' 171; **בן פורת**, 1985.

30 **בן פורת**, 1991, עמ' 14; **נקדימון**, 1982, עמ' 31.

31 אורן, 2013, עמ' 21.

32 **בראון**, 1993, עמ' 23-24.

33 אורן, 2013, עמ' 21-22.

"בחזרה לעתיד" - בניין הכוח של המודיעין הלוגיסטי

1 אייל זור, חנן טל וחיים שניידרמן, **הלוגיסטיקה בעימות המוגבל (האסימטרי טרי)**, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר שבע, 2009, עמ' 23.

2 משה קרס, **הלוגיסטיקה במערכה, מערכות**, תל-אביב, 2002, עמ' 34.

3 דוח תחקיר הלוגיסטיקה הקרבית, מקל"ר-אור"ת, 2006.

4 "דיני המלחמה בשדה הקרב", הפרקליטות הצבאית - בית הספר למשפט צבאי, 2006, עמ' 9-11.

5 "תפיסת אפסנית שלל בעת לחימה", פקודת מטכ"ל 50.0301, 1987, עמ' 2.

6 המילון למונחי צה"ל, מטכ"ל - אג"ם תוה"ד, 1998.

7 אל"ם אלון קלוס, "בניין הכוח של צה"ל - מעבר לתכנון יזום", **מערכות** 461 (יוני 2015).

8 אל"ם אמיר לאור, "לוגיסטיקה למתקדמים", **מערכות** 460 (אפריל 2015).

מדוברות צבאית לעליונות תודעתית

1 יצחק קליין, **הדיאלקטיקה של האדון והעבד: פירוש לפרק "הפנומנולוגיה של הרוח" של הגל**, עם עובד, תל-אביב, 1978.

2 סא"ל ישראל טל (סרנגה), "צבא ותקשורת: המבחן של חיל האוויר", **מערכות** 424 (אפריל 2009), עמ' 53.

3 נורית קנטי, "התפקוד שלנו היה מצוין", **העין השביעית** 64 (ספטמבר 2006), עמ' 13.

4 מארווין קאלב וקארול סיוץ, **מלחמת ישראל-חזבאללה 2006: התקשורת כנשק בסכסוך אסימטרי**, הוצאת אוניברסיטת תל-אביב, תל-אביב, 2007.

5 תא"ל רוני מנליס במצגת בפורום ציבורי, יולי 2019.

6 דן חלוץ, **בגובה העיניים, ידיעות אחרונות**, תל-אביב, 2010, עמ' 19.

7 יהודה בן-מאיר, "דעת הקהל בישראל ומלחמת לבנון השנייה", בתוך: **מלחמת לבנון השנייה בעריכת מאיר אלון** ושלמה ברום, הוצאת **ידיעות אחרונות**, 2007, עמ' 86.

8 שי נחמן, **מלחמה - ישראל, העולם והקרב על התודעה**, ידיעות ספרים, 2013, עמ' 185-187.

9 סער רווח, "ניצנים" - סיפור הקמת המל"ת", **המרכז למורשת המודיעין**, מארס 2019, עמ' 169.

10 אלון יואב (פולי) מירדכי וסא"ל יותם אמיתי, "זמן תודעה", **מערכות** 458 (דצמבר 2014), עמ' 5.

11 אל"ם שי שבתאי ורס"ן ליאור רשף, "מאמץ התודעה", **מערכות** 457

המתקפה האווירית המקדימה שלא הייתה והשפעתה על מלחמת יום הכיפורים

1 התכתבויות בין ראש הממשלה דוד בן-גוריון ובין הרמטכ"ל רא"ל יגאל ידין, ארכיון בן-גוריון, 4 באפריל 1951.

2 יצחק שטיינגמן, **מעצמות לקדש - חיל האוויר בשנים 1949-1956**, משרד הביטחון, 1990, עמ' 173-180.

3 אילן כפיר, **דני דור, רבע לשמונה - מוטי הוד: משדות דגניה ועד קצה הרקיע**, תל-אביב, 2019, עמ' 138-145.

4 יואב גלבר, **התשה: המלחמה שנשכחה**, דביר, תל-אביב, 2017, עמ' 425-426; שמעון גולן, **המלחמה להפסקת ההתשה**, משרד הביטחון, תל-אביב, 2018, עמ' 159.

5 ענף לתולדות חיל האוויר, **תקיפת סוללות טילי קרקע-אוויר במלחמת יום הכיפורים**, 1978, עמ' 57; ענף לתולדות חיל האוויר, **תקיפת שדות תעופה ותחנות מים במלחמת יום הכיפורים**, 1979, עמ' 71-76, אוסף פרטי.

6 שמעון גולן, **מלחמה ביום הכיפורים: קבלת ההחלטות בפיקוד העליון**